

קרן פנסיה או ביטוח מנהלים - מה עדיף?

כל אחד מאיתנו התמודד או יתמודד עם שאלת השאלות בשלב כזה או אחר בחייו: איזה מוצר פנסיוני טוב ועדיף יותר, קרן פנסיה או ביטוח מנהלים? ובאיזה מהמסלולים נצבור חיסכון גבוה יותר לגיל פרישה?

ואמנם, מטרת שני המוצרים זהה: להבטיח קצבה חודשית למבוטח בהגיעו לגיל פרישה, ולספק כיסויים עבור אובדן כושר עבודה וביטוח למקרה של מוות. אך, המסלול והתנאים בדרך להשגת המטרה הם שונים בתכלית, בין קרן פנסיה לביטוח מנהלים.

כדי להציע מענה לשאלת השאלות, נבחן את הפרמטרים החשובים בבחירת מוצר פנסיוני, ונסקור מהם היתרונות והחסרונות לכל מוצר. אז בואו ונכיר מקרוב את שני המוצרים הכי מדוברים בשוק הפנסיוני!

נעים להכיר, קרן פנסיה

קרן פנסיה היא מוצר חיסכון לגיל פרישה, המבוסס על תקנון אחיד וזהה לכל מבוטחיו, וכולל גם כיסויים ביטוחיים למקרה של מוות או למקרה של נכות. ההפרשה החודשית לקרן פנסיה / ביטוח מנהלים מסתכמת ב- 20.83%, מתוכן 6% על חשבון העובד המבוטח, והיתר על חשבון המעסיק.

קרן פנסיה מנוהלת באמצעות תקנון המנוסח על ידי הנהלת הגוף המנהל, ובכפוף לאישור משרד האוצר. המשמעות בפועל היא שכל עדכון, שינוי או שיפור המאושרים בחוק, חלים על כל עמיתי הקרן, לטוב ולרע. משמעות נוספת היא הערבות ההדדית הקיימת בין כל המבוטחים בקרן, כלומר: מצד אחד, המבוטח בקרן פנסיה נהנה מעלויות כיסוי ביטוחי זולות יותר מאשר בביטוח מנהלים. מצד שני, קיימת ערבות הדדית בין מבוטחי הקרן לעניין הסיכונים הביטוחיים.

כיסוי הנכות הוא חלק מהכיסויים הקיימים בקרן הפנסיה, והוא מעניק כיסוי עד לגובה של 75% משכר המבוטח בקרן לכל מי שהצטרף לתכנית, ובהתאם למסלול הביטוח שנבחר ע"י העמית בקרן הפנסיה. אמנם מדובר בכיסוי יחסית זול, המעניק כיסוי לכולם בלי התייחסות לגיל ההצטרפות, וממשיך להיות פעיל גם במקרה של נכות חלקית, אך אליה וקוץ בה: קיימת תקופת אכשרה של 60 חודשים, בהם המבוטח לא נהנה מכיסוי הביטוח בגין מחלה קיימת. אם אתם סובלים ממחלות רקע ושוקלים להצטרף לקרן פנסיה, כדאי לבחון נתון זה בכובד ראש, ולבדוק את האלטרנטיבה המוצעת בביטוח מנהלים.

חיסרון נוסף הוא בחזקת "תפסת מרובה לא תפסת". בניגוד לביטוח מנהלים, שם ניתן לבטח עיסוק ספציפי תחת אובדן כושר עבודה, ולקבל קצבה כפיצוי במקרה הצורך, בקרן פנסיה, המעניקה כיסוי לכולם, הנקרא אובדן כושר עבודה לעיסוק סביר, ובעצם לכל עיסוק שהוא, אין התייחסות לעיסוק ספציפי וייחודי.

ניקח לדוגמה מנתח הנפצע בידיו, ולא יוכל לעסוק במקצוע שלו ולהתפרנס ממנו. מבחינת קרן הפנסיה, כל עוד אותו מנתח יכול לעבוד בכל עבודה אחרת, לאו דווקא בעיסוקו ובניתוח מטופלים, הוא כבר לא בעל זכאות לפיצוי וקצבה.

נשמע קצת לא הוגן? בדיוק לשם כך, אישרה הרשות לפיקוח על שוק ההון מוצר משלים לקרן פנסיה, הנקרא מטריה ביטוחית. המטריה הביטוחית מציעה למבוטח בקרן פנסיה, המעוניין להרחיב את הכיסוי להגדרת העיסוק, או לחלופין לבטל את תקופת האכשרה הקיימת בקרן, לרכוש את השירותים האלה בנפרד, בתשלום נוסף ובאופן פרטי מחברת ביטוח.

ומה לגבי ביטוח למקרה של מוות? בקרן פנסיה, קיים כיסוי המעניק קצבה חודשית לשאירים במקרה פטירה, לפי הגדרתם של שאירים בתקנון קרן הפנסיה. כלומר, המוטבים במקרה של מוות הם השאירים בלבד, והם יהיו זכאים לקצבה של עד 60% מהשכר עבור בן / בת הזוג, ועד - 40% מהשכר לכלל הילדים עד גיל 21. גובה הכיסוי לקצבת השאירים נקבע במועד ההצטרפות לפוליסה, ואינו משתנה לאורך תקופת החיסכון. בקרן פנסיה, העלות הכוללת לכיסוי זה היא זולה יותר, לעומת כיסוי דומה בביטוח מנהלים.

על מקדם המרה לקצבה שמעתם? מקדם ההמרה לקצבה הוא מספר שמבטא את תוחלת החיים לאחר גיל פרישה, ואז הקצבה החודשית מחושבת ע"י חלוקת סכום החיסכון שנצבר במקדם ההמרה לקצבה. למשל, נניח שחסכתם לאורך השנים מיליון שקל, ומקדם ההמרה במועד הפרישה שלכם הוא 200, קצבת הפרישה שלכם צפויה להיות 5,000 שקלים בחודש.

בקרן פנסיה, מקדם ההמרה לקצבה מושפע משינויים דמוגרפיים ארציים ומנתון תוחלת החיים הכללית, המתעדכן במדינה מתקופה לתקופה. החיסרון בכך הוא שתוחלת החיים מתארכת ככל שעוברים השנים, ואיתה עולה גובה מקדם ההמרה לקצבה, מה שאומר שהקצבה צפויה להיות קטנה יותר עבור אותו גובה חיסכון. מקדם ההמרה בקרן הפנסיה אינו קבוע ויכול להשתנות תמיד, גם לאחר היציאה לפנסיה.

פרמטר נוסף המשפיע על גובה החיסכון הסופי לפרישה הוא דמי הניהול בפוליסה.

דמי הניהול המקסימליים בקרן פנסיה עומדים על 6% מהפקדה ו- 0.5% מהצבירה, וכמובן שעומדת לזכות המבוטח האפשרות להתמקח עם קרן הפנסיה ולהוזיל את דמי הניהול בקרן.

כיום, מוצעים דמי ניהול אטרקטיביים בקרנות הפנסיה השונות לעומת ביטוחי המנהלים, ויותר מזה, בשנת 2018 המדינה בחרה ופרסמה ארבע קרנות ברירת מחדל, המציעות דמי ניהול מוזלים למצטרפים חדשים, ובכך עודדה הצטרפות לקרנות הפנסיה השונות, ולא פחות חשוב - יצרה תחרות בריאה בין הקרנות השונות, במטרה להוזיל את דמי הניהול במוצרים הפנסיוניים.

שאלה נוספת שעולה היא האם החיסכון שלנו בקרן הפנסיה מוגן מפני תנודות בשוק ההון? בקרן פנסיה, המדינה מבטיחה תשואה קבועה של 4.86% לכ- 30% מסך החיסכון. ה- 70% הנותרים מושקעים בהתאם למדיניות ההשקעות של קרן הפנסיה ובהתאם למסלול ההשקעות שנבחר ע"י המבוטח. מכאן, קרן פנסיה צפויה להיות יציבה יותר מביטוח מנהלים בתקופות של ירידות בשוק ההון וזה יכול לספק הגנה חלקית. לעומת זאת, בתקופות של עליות חדות בשוק ההון, קרן הפנסיה צפויה להניב תשואות נמוכות יותר.

כל מה שכדאי לדעת על ביטוח מנהלים

ביטוח מנהלים הוא ביטוח המנוהל באמצעות חוזה אישי, הנחתם בין המבוטח לחברת הביטוח, ובמסגרתו, בנוסף לזכות לקבל כסף אם יקרה חס וחלילה אירוע ביטוחי של מוות או של אובדן כושר עבודה (בהתאם לכיסוי שרכש המבוטח), המבוטח צובר חיסכון לגיל פרישה, לפי תנאי החוזה.

בביטוח מנהלים, החוזה קבוע ולא נתון לשינויים בין הצדדים בשום שלב, לטוב ולרע. היתרון הגדול בהסכם שכזה הוא שאם נקבעו לכם בחוזה תנאים מיטיבים, הם מעוגנים ושמורים לכם עד לגיל הפרישה. מצד שני, אם נקבעו בחוק תנאים מיטיבים יותר מהחוזה שבידכם, הם לא יחולו על פוליסת ביטוח המנהלים שלכם, מאותה הסיבה בדיוק.

מכיוון שמדובר בחוזה אישי ביניכם ובין חברת הביטוח, אין אפשרות לעבור לחברת ביטוח אחרת ולשמר את תנאי הפוליסה הקיימת. מנגד, אין תלות וערבות הדדית בין המבוטח לחברת הביטוח, מה שחברת הביטוח התחייבה עליו במסגרת החוזה האישי, עליה לספק, והיא הנושאת בסיכון הביטוחי.

בביטוח מנהלים ניתן לרכוש כיסוי לאובדן כושר עבודה. במועד ההצטרפות, העובד ממלא שאלון והצהרת בריאות, ובהתאם לגילו, מצבו הבריאותי ולעיסוקו נקבעת עלות הביטוח. היתרון בביטוח מנהלים הוא שמרגע אישור הפוליסה, המבוטח מכוסה בכיסויים הביטוחיים, ללא תקופת אכשרה.

יתרון נוסף הקיים רק בביטוח מנהלים הוא האפשרות לבטח עיסוק ספציפי, הנחשב לעיסוק ייחודי יחסית, כמו למשל: מנתח או פסנתרן. כך, אם המבוטח נקלע חס וחלילה למצב של אובדן כושר עבודה בעיסוק הספציפי המעוגן בפוליסה, הוא מפוצה בקצבה על אובדן ההכנסה. כמובן שחברת הביטוח יכולה לקבוע תנאים חיתומיים או החרגות, בהתאם למצב רפואי קיים של המבוטח.

מה עם ביטוח למקרה של מוות? בביטוח מנהלים, תדרשו לרכוש את הביטוח ככיסוי נוסף, כלומר: עליכם לרכוש פוליסת ביטוח חיים באופן פרטי. המוטבים במקרה של מוות הם המוטבים שיבחר המבוטח לעניין

זה, והם יקבלו את הכיסוי כסכום אחד חד-פעמי ופטור ממס, לעומת התשלום בתצורת קצבה המיועדת לשאירים בלבד, במקרה של קרן פנסיה.

ומה לגבי מקדם ההמרה לקצבה? בביטוח מנהלים, מקדם ההמרה נקבע בתנאי הפוליסה והוא מובטח, ולמעשה אינו מושפע משינויים בתוחלת החיים. למבוטחים בעלי פוליסות ביטוח לפני שנת 2013 קיים מקדם המרה לקצבה מובטח, ולמצטרפים לאחר שנת 2013 יקבע המקדם רק בגיל 60 אך לאחר מכן לא ישתנה.

אם אתם מחזיקים בפוליסת ביטוח מנהלים עם מקדם המרה נמוך ממה שמציעות הפוליסות כיום, אתם למעשה נהנים מיתרון משמעותי וחשוב לבחון היטב לפני שמשנים או מבטלים פוליסה זו.

דבר נוסף, בביטוח מנהלים אין הגבלה על גובה ההפקדה החודשית לפנסיה. מה המשמעות? גם ברמות שכר גבוהות, עם הפקדות חודשיות גבוהות, בהתאם לשכר, תוכלו ליהנות מתנאי הפוליסה, לעומת קרן פנסיה, שם קיימת תקרה המגבילה את ההפקדות.

ומה לגבי דמי ניהול? בביטוח מנהלים, דמי הניהול נקבעו במועד ההצטרפות לפוליסה, והתעדכנו לאורך השנים. בפוליסות שנפתחו החל מינואר 2013, דמי הניהול זולים יותר. דמי הניהול המקסימליים בביטוחי מנהלים עומדים על 4% מהפקדה ו- 1.05% מהצבירה, וכמובן שעומדת לזכות המבוטח האפשרות להתמקח עם חברת הביטוח ולהוזיל את דמי הניהול בפוליסה. בפוליסות ביטוח מנהלים ותיקות יותר, אנחנו צפויים להיתקל בדמי ניהול גבוהים יותר ממה שמוצע כיום בשוק.

האם החיסכון שלנו בביטוח מנהלים מוגן מפני תנודות בשוק ההון? במקרה של ביטוח מנהלים אין התערבות או הבטחה של גורם חיצוני בחוזה בין המבוטח לחברת הביטוח, וכל הכספים מושקעים בהתאם למדיניות ההשקעות של חברת הביטוח, ובהתאם למסלול ההשקעות שנבחר ע"י המבוטח. ישנן פוליסות ותיקות שנפתחו לפני שנת 1991, בהן קיימת תשואה מובטחת.

ובשורה התחתונה

בהקשר של חיסכון פנסיוני, מטרת העל של כולנו היא להגיע לגיל הפרישה עם הסכום הגבוה ביותר שנוכל לחסוך ולצבור, בתקווה שהקצבה החודשית תספק את צרכינו מדי חודש, ותאפשר לכולנו להזדקן בכבוד ובנחת. אין ספק כי מדובר בנושא רגיש וחיוני, העולה יותר ויותר למודעות ולסדר היום הציבורי, וכולנו עובדים ללא לאות מרבית חיינו, בכדי להשיג את מטרת העל הכה החשובה הזו.

כפי שבטח כבר הבנתם, היתרונות והחסרונות בין ביטוח מנהלים לקרן פנסיה משתנים לכאן ולכאן. בשוק הפנסיוני, הנטייה כיום היא לתעדף קרן פנסיה ברובד השכר הראשון, על פני ביטוח מנהלים. אך, לא יהיה נכון להסיק באופן מוחלט כי קרן פנסיה היא המוצר הפנסיוני המומלץ, שכן התאמת המוצר הפנסיוני למבוטח תלויה בגורמים אישיים רבים, ביניהם: גובה השכר, גיל המבוטח, מצבו הבריאותי, המשפחתי ועוד, כך שהמלצה גורפת לא תהיה נכונה במקרה זה.

מה שכן מומלץ במקרה של התלבטות בין קרן פנסיה וביטוח מנהלים, וגם במקרה של מעבר בין תכניות פנסיוניות שונות, הוא להתייעץ עם סוכן פנסיוני מוסמך. לאחר בניית תכנון פיננסי למבוטח, המשקלל ניתוח צרכים אישי, הערכת מצב ובחינת הסיכונים באמצעות סימולציה, יוכל הסוכן הפנסיוני להמליץ לכם באופן מקצועי על המוצר הפנסיוני המתאים לכם ביותר.